

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU

ATAM BÜLTEN

01-31 AĞUSTOS 2025

ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ
BAŞKANLIĞI

ATATÜRK
ARAŞTIRMA
MERKEZİ

42 yaşında

Yayınlar

Atatürk'ün
Söylev ve Demeçleri ile
Tamim, Telgraf ve Beyannameleri
Özel Baskıyla Yayında

Projeler

2025 Eylül Ayı
Bilimsel Araştırma ve
Çeviri Proje Başvuruları
Başladı

Etkinlikler

30 Ağustos Ruhu:
Kocatepe'den Dumlupınar'a
Zafer Rotası Uluslararası Sempozyumu
Gerçekleştirildi

"Benim en büyük eserim, Türkiye Cumhuriyeti'dir."

K. Atatürk

İÇİNDEKİLER

01

BAŞKANLIK MAKAMI

Ziyaretler

ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç,
TRT AVAZ Enver Paşa Özel Yayınında

Atatürk Araştırma Merkezi'nin
42. Kuruluş Yıl Dönümü

8-14

15

16

02

BİLİMSEL ETKİNLİKLER

30 Ağustos Ruhu:
Kocatepe'den Dumlupınar'a Zafer Rotası
Uluslararası Sempozyumu

30 Ağustos Zafer Bayramı

18-20

21

03

YAYINLAR

Yeni e-Yayın

Özel Baskısı Yapılan Yayınlar

23

24

İÇİNDEKİLER

04

ATATÜRK ANSİKLOPEDİSİ'NDEN

Yeni Eklenenler

26

05

TÜRK DÜNYASI ANSİKLOPEDİSİ'NDEN

Yeni Eklenenler

28

06

KURUM İÇİ FAALİYETLER

Atatürk Ansiklopedisi Çalışma Grubu
Toplantısı

30

Sürelî Yayın Komisyonu Toplantısı

30

Türk Dünyası Çalışma Grubu Toplantısı

31

07

PROJELER

Bilimsel Araştırma ve
Çeviri Proje Başvuruları

33

İÇİNDEKİLER

08

YAKINDA

Atatürk ve Aile Sergisi

35-36

Cumhuriyet Tarihimizde
Aile Hukukunun Gelişimi Paneli

37-38

Kitap İmza Günü

39-40

Rize Hemşin Bölgesi Çalıştayı

41

“Musul Meselesi”
Tıpkı Baskısıyla Çok Yakında

42

09

BİLİM KURULU ÜYELERİNDEN

Prof. Dr. Altay Tayfun ÖZCAN

44-45

Prof. Dr. Mesut ÇAPA

46-47

Prof. Dr. Nuri KÖSTÜKLÜ

48-50

Prof. Dr. Arif KOLAY

51-52

10

HABERLEŞME ÜYELERİNDEN

Doç. Dr. Süleyman ÂŞIK

54-55

Doç. Dr. Hacer GÖL

56-58

01

BAŞKANLIK MAKAMI

TRT AVAZ Kanal Koordinatörünün ATAM Başkanını Ziyareti

TRT AVAZ Kanal Koordinatörü Yücel Kılıçkaya, beraberindeki heyetle ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç'ı ziyaret etti. Kurumlar arası iş birliğine ilişkin konuların görüşüldüğü ziyarette; Koordinatör Yücel Kılıçkaya, Koordinatör Yardımcısı Zafer Tekin, Yayın Müdürü Yunus Emre Tekin ve Hüseyin Uzunoğlu, ATAM Başkan Yrd. Arzu Güvenç Saygın, Strateji Geliştirme Müdürü Aynur Köksoy, Bilimsel Çalışmalar Müdür V. Duygu Türker Çelik de hazır bulundu.

ATAM Başkanının TRT AVAZ Koordinatörüne Nezaket Ziyareti

Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç, 12 Ağustos 2025 tarihinde TRT AVAZ Koordinatörü Yücel Kılıçkaya'ya nezaket ziyaretinde bulundu.

TBMM AİBPA Türk Grubu Başkanı

Doç. Dr. Hulki Cevizoğlu'ndan ATAM Başkanlığına Ziyaret

TBMM Akdeniz İçin Birlik Parlamenter Asamblesi (AİBPA) Türk Grubu Başkanı, Kadına Karşı Şiddeti ve Ayrımcılığı Araştırma Komisyonu Başkanı, Türkiye-Japonya Dostluk Grubu Başkanı, AK Parti İstanbul Milletvekili, gazeteci, yazar ve sosyolog Doç. Dr. Hulki Cevizoğlu ATAM Başkanlığına ziyaret etti. Ziyaret kapsamında, Kurumumuzun yürüttüğü faaliyetler hakkında bilgi alan Sayın Cevizoğlu'na yeni yerleşkemiz gezdirilerek çalışmalarımız yerinde tanıtıldı. Ziyaret kapsamında, Kurumumuzun bilimsel ve kültürel faaliyetlerine ilişkin görüş alışverişinde bulunuldu.

Anayasa Mahkemesi Raportöründen ATAM Başkanına Ziyaret

Anayasa Mahkemesi Raportörü Doç. Dr. Hüseyin Turan, ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınc'a nezaket ziyaretinde bulundu.

ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç, TRT AVAZ'da Enver Paşa Özel Yayınına Katıldı

ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç, 4 Ağustos 2025 tarihinde TRT AVAZ'da canlı yayınlanan "Türkistan Gündemi Enver Paşa Özel Yayını"na katıldı. Atatürk Araştırma Merkezi'nin faaliyet

alanları ile faaliyetlerine değinen Kılınç, Enver Paşa'yı her yönüyle değerlendiren konuşmasında Atatürk ile ilişkilerine özel olarak yer verdi.

TRT Avaz Enver Paşa
Röportajına ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

Atatürk Araştırma Merkezi'nin 42. Kuruluş Yıl Dönümü

17 Ağustos 1983 tarihinde Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu çatısı altında kurulan ve 42 yıl önce kurulduğu günden bu yana Atatürk'ün "Dünyada her şey için, maddiyat için, hayat için, muvaffakiyet için, en hakiki mürşit ilimdir, fendir." ifadelerini düstür edinen Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk ve Cumhuriyet Dönemi değerlerini

kavrayan, bilimsel bir bakış açısıyla araştıran, alanında öncü bir kurum olma hedefinde çalışmalarını devam ettirmektedir. Ulusal ve uluslararası alanda faaliyetler düzenleyen Atatürk Araştırma Merkezi, bunları yenilenen Türkçe ve yeni hazırlanan İngilizce tanıtım filmi ile geniş kitlelere duyurmaktadır.

ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ 42 yaşında

Türkçe Tanıtım Filmini izlemek için QR kodu okutabilirsiniz

atam.gov.tr

İngilizce Tanıtım Filmini izlemek için QR kodu okutabilirsiniz

02

BİLİMSEL ETKİNLİKLER

30 Ağustos Ruhü: Kocatepe'den Dumlupınar'a Zafer Rotası Uluslararası Sempozyumu Gerçekleştirildi

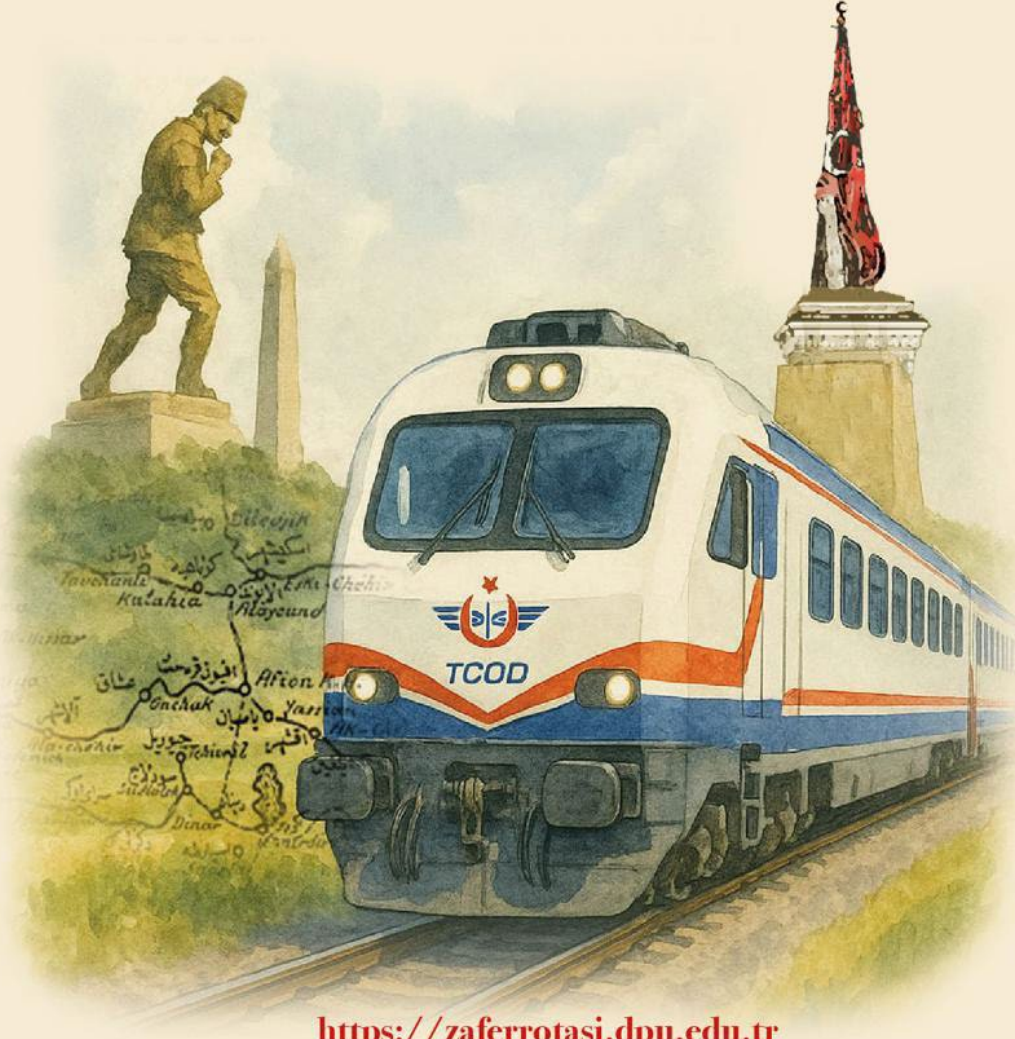
30 AĞUSTOS RUHU: KOCATEPE'DEN DUMLUPINAR'A ZAFER ROTASI ULUSLARARASI SEMPOZYUMU

29 Ağustos 2025 - 09.00

DPÜ Rektörlük Kırmızı Salon
Afyonkarahisar Ali Çetinkaya Tren Garı
Dumlupınar Şehitliği

<https://zaferrotasi.dpu.edu.tr>

keramika®

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi ev sahipliğinde ve Atatürk Araştırma Merkezi'nin desteğiyle, 29 Ağustos 2025 tarihinde "30 Ağustos Ruhu: Kocatepe'den Dumlupınar'a Zafer Rotası Uluslararası Sempozyumu" düzenlendi.

30 Ağustos Zafer Bayramı

Milletin İstiklalini Yine Milletın
Azim ve Kararı Kurtaracaktır.

K. Atatürk

**30 AĞUSTOS
ZAFER BAYRAMI**

Kutlu Olsun!

atam.gov.tr

Türk milletinin bağımsızlık ve özgürlük yolunda gösterdiği eşsiz azmin, inancın ve kararlılığın sembolü olan 30 Ağustos Zaferi'nin 103. yıl dönümü coşkuyla kutlandı. Başkomutan Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde kazanılan bu büyük zafer; milletin kendi iradesiyle esareti reddedişinin ve tam bağımsızlığa giden yolun en güçlü ifadesidir. Bu vesileyle, başta Mareşal Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere geçmişin tüm kahramanlarını saygı ve minnetle bir kere daha anıyoruz.

03

YAYINLAR

Bağımsızlığının 30. Yılında Azerbaycan-Türkiye İlişkileri Uluslararası Sempozyumu'nun Bildirileri Yayınlandı

“

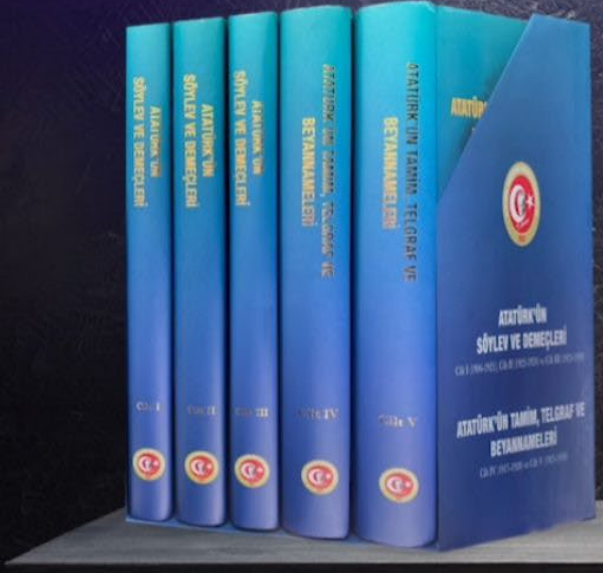
ATAM tarafından Azerbaycan Millî İlimler Akademisi ile birlikte Ağdam/Azerbaycan'da düzenlenen, “Bağımsızlığının 30. Yılında Azerbaycan-Türkiye İlişkileri” başlıklı uluslararası sempozyumun bildiriler kitabı, sempozyumdaki bilimsel verilerin daha geniş kitlelere ulaşmasına katkı sağlayacak şekilde e-yayın olarak kamuoyunun istifadesine sunuldu.

”

atam.gov.tr

e-yayına ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri ile Tamim, Telgraf ve Beyannameleri Özel Baskıyla Yayında

Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı ile Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü tarafından yürütülen yoğun ve titiz bir çalışma sonucunda hazırlanan “Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I-III ve Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri IV-V” başlıklı eserlerin 5 cilt bir arada ve kutulu özel baskısı yayımlandı.

atam.gov.tr

04

ATATÜRK ANSİKLOPEDİSİ'NDEN

Atatürk Ansiklopedisi İçeriğini Zenginleştirmeye Devam Ediyor

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI

Atatürk Ansiklopedisi Mobil Uygulaması Hayata Geçti

Hemen indirin
App Store

Hemen indirin
Google Play

ATATÜRK
ANSİKLOPEDİSİ

atam.gov.tr

Atatürk'ün doğumundan ölümüne kadar geçen sürede yaşadığı mekânlar, öncülük ettiği inkılaplar, yönettiği tarihsel süreçler ve dönemin önemli şahsiyetleri hakkında doğru ve birincil kaynaklara dayalı bilgi sunmak amacıyla 29 Ekim 2020 tarihinde dijital yayın hayatına başlayan Atatürk Ansiklopedisi'ndeki madde sayısı 1362'ye ulaştı. Ansiklopedide erişime açılan en güncel başlık ise, Mehmet Şevket (Peker) (1881-1936) maddesidir. Yayına başladığı günden bu yana 11.308.218 erişim alan Atatürk Ansiklopedisi, kullanıcılara doğrulanmış ve güvenilir bilgileri sağlamaya devam etmektedir.

ANSİKLOPEDİDE YENİ

MEHMET ŞEVKET (PEKER) (1881-1936)
Türk Siyasetçi, Devlet Adamı
İstiklâl Mahkemelerinin kayıtlarından alınan bilgiye göre, Sinop'un Cami-i Kebir mahallesinde doğmuş olan Mehmet Şevket Peker, babası Umur, annesi Zehra Hanım'dır. Umur Cafer Karadoğan

14 Ağustos 2025

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN TRABZON ZİYARETLERİ
Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu, Millî Mücadele'nin Lideri
Mondros Mütarekesi'nin ardından işgal güçleri gemilerinin limanına demirlediği Trabzon, Şubat 1919'da Barutcuoğlu Hacı Ahmet Efendi'nin başına getirildiği Trabzon Muhafaza-i Hukuk-ı Milliye Cemiyeti (...)

14 Ağustos 2025

AHMET ŞEVKİ (GÖKLEVENT) (1886-1955)
Türk Siyasetçi
Ahmet Şevki Bey (Göklevent), 1886 yılında İçel'in Gülnar ilçesinde dünyaya geldi. Babası Gök İsazade Hüseyin Efendi, annesi Fatma Hanım'dır. İlk ve orta öğrenimini Silifke İptidai Mektebi ve Rüştîyesi...
Birgül Bozkurt

13 Ağustos 2025

İBRAHİM TURHAN (1880-1968)
Mardin Milletvekili
İbrahim Bey, 1880 yılında Mardin'de doğdu. Babası Derviş Ali Efendi'dir. Eğitim-öğretim hayatını Mardin Rüştîyesi'nde tamamladı. 1900 yılında Liva Tahrirat Kaleminde Kâtiplik görevi aldı. 1919 yılına ...
Erdem Meraklı

13 Ağustos 2025

DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ (DSÖ) (1948)
Birleşmiş Milletlerin Halk Sağlığı İle İlgili Kuruluşu
İkinci Dünya Savaşı sonunda 26 Nisan 1945'te toplanan San Francisco Konferansı'nda Birleşmiş Milletler Teşkilatının kurulması için aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 50 ülkenin Birleşmiş Milletler Şa...
Ümmügülsum Candegir

13 Ağustos 2025

Görüntülenme Sayısı: 11.307.567

Atatürk Ansiklopedisine ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

05

TÜRK DÜNYASI ANSİKLOPEDİSİ'NDEN

Türk Dünyası Ansiklopedisi'ndeki Madde Sayısı Artmaya Devam Ediyor

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI

Türk Dünyası Ansiklopedisi Mobil Uygulaması Hayata Geçti

Hemen İndirin
App Store

Hemen İndirin
Google Play

TÜRK DÜNYASI
ANSİKLOPEDİSİ

*Türk Dünyası Ansiklopedisi,
Türk dünyasının ortak tarihini, kültürünü ve değerlerini
gelecek nesillere aktarmak adına yayın faaliyetlerini
kesintisiz şekilde sürdürüyor.
40.000'in üzerinde ziyaret alan
ansiklopedide yayımlanan toplam madde sayısı 265'e ulaştı.
En son yayımlanan madde başlıkları arasında
Coğrafya ve Mekân kategorisinde yer alan
"Manastır", "Aşgabat" ve "Kızıl Tura" gibi konular
dikkat çekmektedir.*

ANSİKLOPEDİDE YENİ

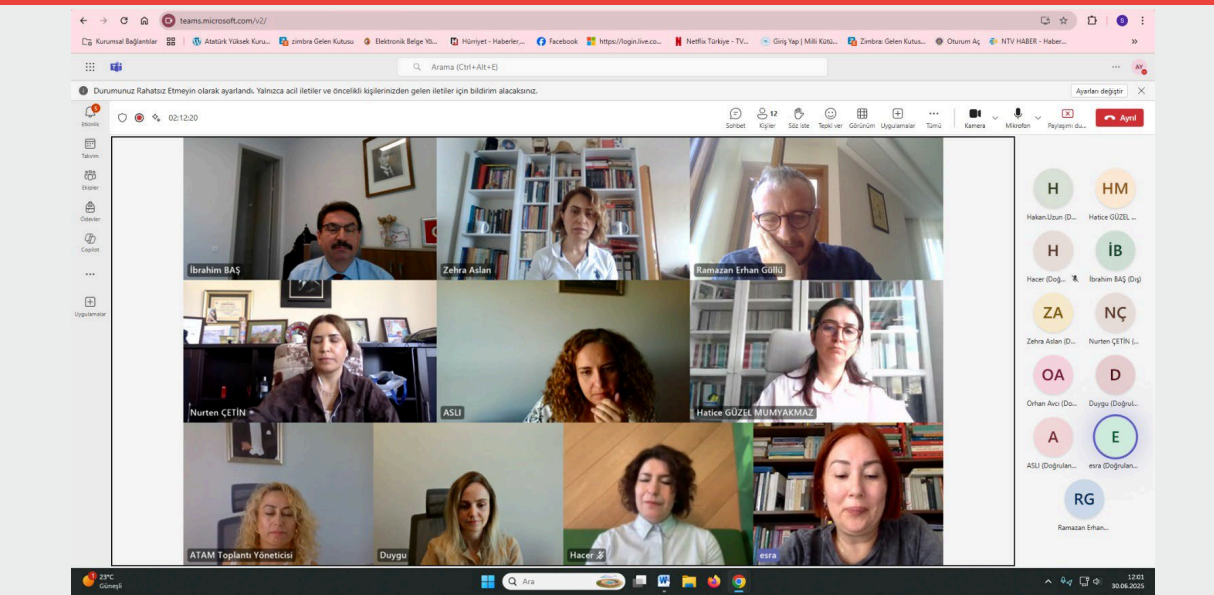
Tümü

 TÜRK DÜNYASI ANSİKLOPEDİSİ	I. İSLAM GİRAY HAN (1505-1537) Kırım Hanlığı Hükümdarı (1532-1533) I. İslam Giray Han (1505-1537) Kırım Hanlığı Hükümdarı. İslam Giray, Kırım Hanı I. Mengli Giray Han'ın torunu ve I. Mengli Giray Han'ın oğludur. Es-Seb'ü's-Seyyar Fı Ahbâr-ı Müllü'cîre, Kıl... Umud Yolsever	GELENEKSEL ÇUVAŞ DİNİ 25 Ağustos 2025 Günümüzde Rusya Federasyonu'nda İdil-ural Bölgesinde Yaşayan Çuvaşların Geleneksel Dini Günümüzde Rusya Federasyonu'nda İdil-Ural Bölgesinde yaşayan Çuvaşların, Türk toplulukları arasında din ve kültür tarihi bakımından ayrı bir yeri vardır. Çuvaşlar İslâm'ı ilk kez devlet dini kabul ede... Durmuş Arık
 TÜRK DÜNYASI ANSİKLOPEDİSİ	ANUŞ TEKİN 25 Ağustos 2025 Hârezmşâhların Atası Hârezmşâhlar hanedanının atası olan Anuş Tekin, Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah döneminde tarih sahnesine çıkmıştır. Hayatının ilk yılları hakkında fazla bilgi bulunmayan Anuş Tekin, dönemin muteber m... Fırat Umanç	 TÜRK DÜNYASI ANSİKLOPEDİSİ
 TÜRK DÜNYASI ANSİKLOPEDİSİ	I. SAADET GİRAY HAN (1492-1538) 25 Ağustos 2025 Kırım Hanlığı Hükümdarı (1523-1532) I. Mengli Giray Han'ın (1466-1467, 1468-1475, 1475-1476, 1478-1515) sekiz oğlundan yedincisi olan I. Saadet Giray, Gülbün-i Hanan'a göre 1492 yılında dünyaya geldi. II. Bayezit'in oğlu Şehzade Selim ... Umud Yolsever	 TÜRK DÜNYASI ANSİKLOPEDİSİ
		TARIM HAVZASI 22 Ağustos 2025 Tarım Irmağı Ve Kollarının Oluşturduğu Büyük Bir Çöküntü Alanı Olan, En Eski Çağlardan Beri Türklerin Yayıldığı Ve Yurt Edindiği Bölge Tarım Havzası, coğrafi bakımdan Tarım Irmağı ve kollarının oluşturduğu büyük bir çöküntüdür. En eski çağlardan beri Türkler buraya yayılmış, yurt tutmuşlardır. Büyük Türkistan'ın doğudaki parçası olan... Kürşat Yıldırım

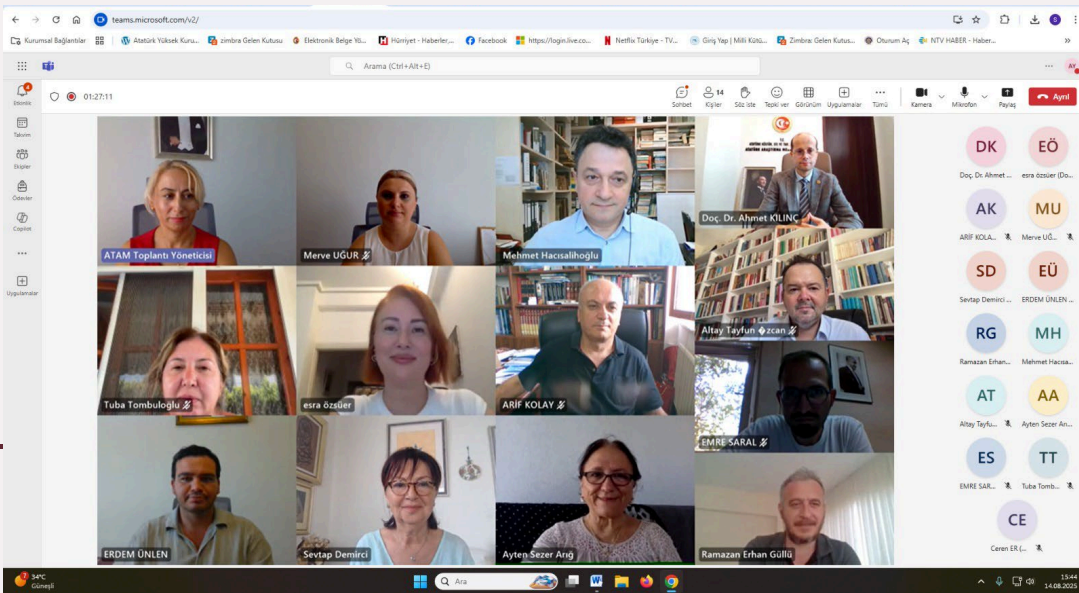
KURUM İÇİ FAALİYETLER

Atatürk Ansiklopedisi Çalışma Grubu'nun 76. Toplantısı Gerçekleştirildi

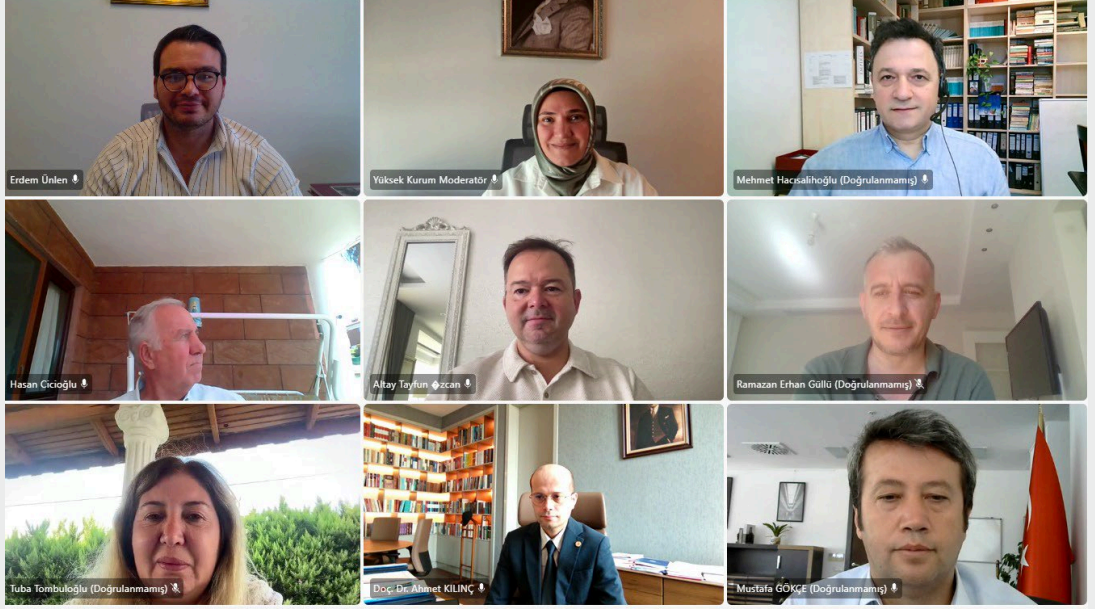
Atatürk Ansiklopedisi Çalışma Grubu, 11 Ağustos 2025 tarihinde 76. toplantısını gerçekleştirdi. Toplantıda toplam 43 gündem maddesi değerlendirmeye alındı. Görüşmeler sonucunda 16 yeni madde yayına alınırken, gelen öneri ve teklifler doğrultusunda 10 yeni madde sipariş edildi.

Sürelî Yayın Komisyonu'nun 20. Toplantısı Yapıldı

Sürelî Yayın Komisyonu'nun 20. toplantısı, 14 Ağustos 2025 tarihinde gerçekleştirildi. Toplantıda toplam 9 gündem maddesi görüşüldü ve ATAM Dergisi için yapılan yeni makale başvuruları ile inceleme süreci tamamlanan makaleler ayrıntılı olarak değerlendirildi.

Türk Dünyası Çalışma Grubu'nun 35. Toplantısı Düzenlendi

ATAM Başkanı Doç. Dr. Ahmet Kılınç'ın da katıldığı Türk Dünyası Çalışma Grubu'nun 35. toplantısı, 19 Ağustos 2025 tarihinde gerçekleştirildi. Toplantıda 68 gündem maddesi görüşüldü ve 14 maddenin yayına alınmasına, 51 maddenin inceleyicilere gönderilmesine ve 11 madde başlığının ise yazarlara sipariş edilmesine karar verildi.

07

PROJELER

2025 Eylül Ayı Bilimsel Araştırma ve Çeviri Proje Başvuruları Başladı

T.C.
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI

1-30 EYLÜL

**2025 EYLÜL AYI BİLİMSEL ARAŞTIRMA
VE ÇEVİRİ PROJE BAŞVURULARI BAŞLADI**

Başvurular için: <https://giris.ayk.gov.tr>

atam.gov.tr

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu bünyesindeki Kurumlar, sosyal ve beşerî bilimler bütünlüğü içinde Türk dili, tarihi, kültürü ve bütün yönleriyle Atatürk ve eseri üzerinde bilimsel araştırmalar yapmak veya yaptırmak amacıyla Bilimsel Araştırma ve Çeviri Yönergesinde belirtilen hususlar çerçevesinde her yıl Mart ve Eylül aylarında olmak üzere yılda iki kez Kurum İçi ve Kurum Dışı Kapsamlı Proje başvurusu almaktadır. Atatürk Araştırma Merkezi'nin çalışma alanına giren proje başvuruları, proje yürütücüleri tarafından Bütünleşik Bilgi Sistemi <https://giris.ayk.gov.tr/> üzerinde yer alan Bilimsel Proje Sistemi üzerinden 01-30 Eylül 2025 tarihleri arasında yapılabilecektir.

08

YAKINDA

Atatürk ve Aile Sergisi

ATAM tarafından 30 Eylül-3 Ekim 2025 tarihleri arasında Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde "Atatürk ve Aile Sergisi" düzenlenecektir. Sergi, Atatürk'ün ailesiyle olan ilişkilerini yansıtan kişisel belgeler, fotoğraflar, hatıralar ve yazışmaların yanı sıra, Cumhuriyet'in ilk yıllarında aile kurumuna yönelik gerçekleştirilen hukuki ve sosyal düzenlemelere dair arşiv belgelerini içerecektir. Ayrıca, Atatürk'ün Türk aile yapısına dair söylemleri, eğitim ve kadın hakları üzerinden aileyi güçlendirme yönündeki girişimleri ile aile kurumunun modernleşme sürecindeki merkezi konumu da sergi kapsamında ele alınacaktır. Böylece, hem Atatürk'ün şahsi hayatındaki aile algısını hem de Cumhuriyet'in inşasında Atatürk'ün aile kurumuna atfettiği stratejik rolü bütüncül bir bakış açısıyla ziyaretçilere aktarmak amaçlanmaktadır.

Açılış
30 EYLÜL 2025
SAAT: 14.00

**ATATÜRK
 VE AİLE**

Sergisi

SERGI, ATATÜRK'ÜN AİLESİYLE OLAN İLİŞKİLERİNİ
 YANSITAN KİŞİSEL BELGELER, FOTOĞRAFLAR,
 HATIRALAR VE YAZIŞMALARIN YANI SIRA,
 CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA AİLE KURUMUNA
 YÖNELİK GERÇEKLEŞTİRİLEN HUKUKİ VE SOSYAL
 DÜZENLEMELERE DAİR ARŞİV BELGELERİNİ
 İÇERMEKTEDİR.

TARİH: 30 EYLÜL-3 EKİM 2025

YER: NECMETTİN ERBAKAN
 ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ BİNASI
 MERAM/KONYA

bilgi@atam.gov.tr -
 www.atam.gov.tr

Cumhuriyet Tarihimizde Aile Hukukunun Gelişimi Paneli

30 Eylül 2025 tarihinde ATAM tarafından Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Binası Konferans Salonu'nda "Cumhuriyet Tarihimizde Aile Hukukunun Gelişimi" başlıklı bir panel düzenlenecektir. Panelin amacı akademisyenler, hukukçular ve ilgili paydaşları bir araya getirerek aile hukukunun tarihsel gelişim evrelerini sistematik biçimde değerlendirmek; Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan süreçte yapılan hukuki düzenlemelerin aile yapısı, toplumsal değerler ve bireyler arası ilişkiler üzerindeki etkilerini analitik bir çerçevede ortaya koymaktır.

Cumhuriyet Tarihimizde Aile Hukukunun Gelişimi Paneli

Moderatör

**Doç. Dr.
Ahmet KILINÇ**
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI

A TOKEN OF FREEDOM FOR TURKISH WOMEN: KEMAL'S UNVEILED WIFE.

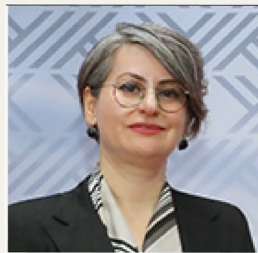
Panelist

**Prof. Dr.
Nuri KÖSTÜKLÜ**
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

"Aile ve Çocuk: Çanakkale'de Milli
Mücadele'de Çocuk Kahramanlar"

Panelist

**Prof. Dr.
Huriye Reyhan DEMİRCİOĞLU**
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
Yükseköğretim Kurulu Üyesi

"Medeni Kanunların Hukuk
Sistemlerindeki Yeri ve 743 sayılı Türk
Kanunu Medenisi'nin Aile Hukuku
Özeline Değertendirilmesi"

Panelist

**Doç. Dr.
Melikşah AYDIN**
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

"Hukuk Tarihinde Hukuk-ı Aile
Kararnamesinin Önemi"

30 Eylül 2025

14.30

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Binası
MERAM / KONYA

bilgi@atam.gov.tr - www.atam.gov.tr

Kitap İmza Günü

30 Eylül 2025 tarihinde Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Binası Konferans Salonu'nda Prof. Dr. Nuri Köstüklü tarafından kaleme alınan “Millî Mücadele’de Çocuk Kahramanlar” başlıklı kitabın imza günü etkinliği gerçekleştirilecektir. Etkinliğin amacı, Türk milletinin bağımsızlık mücadelesinde çocukların üstlendikleri rolü görünür kılmak ve aile, toplum ile vatan arasındaki güçlü bağları hatırlatmaktır. Katılımcılar, yazarla doğrudan buluşarak eserin ortaya çıkış sürecine, kullanılan arşiv kaynaklarına ve akademik araştırma yöntemlerine dair bilgi edinme fırsatı da bulacaktır.

Prof. Dr.

Nuri

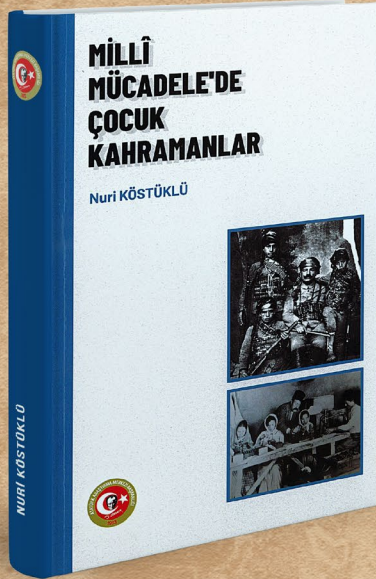
KÖSTÜKLÜ

İmza Günü

**“MİLLÎ MÜCADELE'DE
ÇOCUK
KAHRAMANLAR”**

30 Eylül 2025
16.30

PROF. DR. NURİ KÖSTÜKLÜ

Prof. Dr. Nuri Köstüklü, 1959'da Yahyaç'ta doğmuş, Ankara Üniversitesi'nde yükseköğrenim, yüksek lisans ve doktorasını tamamlamış; 1983'te araştırma görevlisi olarak başladığı akademik hayatında 1989'da yardımcı doçent, 1992'de doçent, 1998'de profesör olmuştur. Atatürk Araştırma Merkezi Bilim Kurulu üyeliği yapmış, YÖK/Dünya Bankası projesi kapsamında İngiltere'de incelemelerde bulunmuş, çok sayıda ulusal ve uluslararası akademik programa katılmıştır. Halen Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Tarih Eğitimi Anabilim Dalı'nda görev yapan Köstüklü'nün Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, Yakınçağ Türk Tarihi ve Tarih Öğretimi alanlarında 25'in üzerinde kitabı, 200'den fazla makale ve bildirisi bulunmaktadır.

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Binası
MERAM / KONYA

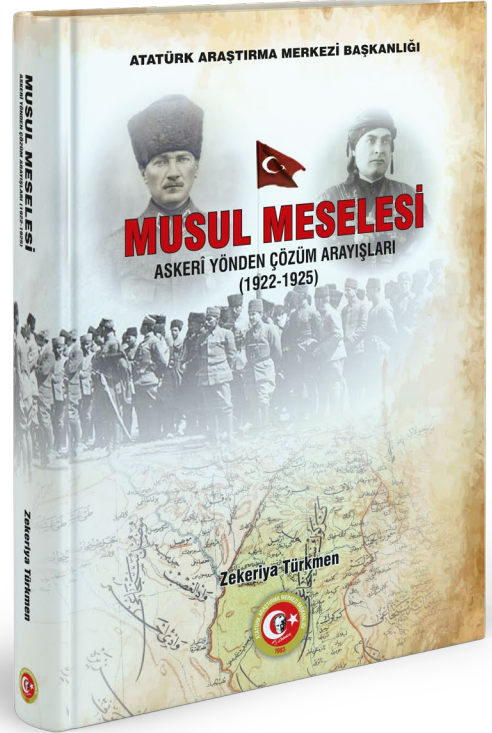
Tarihi, İdari Yapısı, Nüfusu, Siyasi ve Sosyokültürel Özellikleriyle Rize Hemşin Bölgesi Çalıştayı

Atatürk Araştırma Merkezi tarafından 02-03 Ekim tarihlerinde Rize’de Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi iş birliğiyle “Tarihi, İdari Yapısı, Nüfusu, Siyasi ve Sosyokültürel Özellikleriyle Rize Hemşin Bölgesi” başlıklı bir çalıştay düzenlenecektir. Etkinlik, Rize iline bağlı Hemşin ilçesinin tarihsel süreç içerisindeki gelişimini çok boyutlu bir perspektifle ele almayı amaçlamaktadır. Hemşin bölgesine dair mevcut literatüre nitelikli katkı sunmak ve bölgeye ilişkin kamuoyunda dolaşımda olan söylemlerin akademik temelde değerlendirilmesini sağlamak, dört ana oturum başlığı altında ve kapalı tartışma formatında gerçekleştirilmesi planlanan bu bilimsel toplantının diğer hedefleri arasındadır.

“Musul Meselesi” Tıpkı Baskısıyla Okuyucunun İstifadesine Sunulacak

Dr. Öğretim Üyesi Zekeriya Türkmen tarafından hazırlanan ve Türk İstiklal Harbi ile Lozan sürecinde Musul meselesine askerî yönden çözüm arayışları çerçevesinde Şefik Özdemir Bey'in Musul vilayetine yönelik özel birlik harekâtını dönemin belgelerinin dilinden okuyucuya sunan eser, ATAM tarafından yapılacak 3. tıpkı baskısıyla talepleri karşılamak üzere ilgililerin istifadesine sunulacak.

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

Prof. Dr. Altay Tayfun Özcan, ATAM'ın

“Enver Paşa” başlıklı sosyal medya paylaşımını hazırladı.

ENVER PAŞA

Hazırlayan:
Prof. Dr. Altay Tayfun ÖZCAN
ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

23 Kasım 1881'de Kırım'dan göç etmiş bir ailenin oğlu olarak dünyaya gelen İsmail Enver, İstanbul'da Fatih Mekteb-i İbtidaisinde başladığı eğitimini Manastır'da tamamlamış, ardından askerî kariyerine adım atmıştır. 1894'te Manastır Askerî Rüştiyesini, 1897'de Askerî İdadisini bitiren Enver Paşa 1897'de Mekteb-i Harbiyeye, yani Harp Akademisine kaydolmuş ve 1902'de erkan-ı harb, yani yüzbaşı olarak mezun olmuştur. Manastır ve Üsküp'te başladığı askerî yaşamının ilk yıllarında bilhassa Bulgar, Arnavut ve Rum çetecilerine karşı üstlerinin dikkatini çekecek çok sayıda başarıya imza attı.

Diger taraftan mücadele hayatını siyasi alanda da verdi. 1908'de Meşrutiyet'e giden hareketlerin içinde yer aldı ve 1908'de meşrutiyetin ilanında Resneli Niyazi Bey ile birlikte hürriyet kahramanlarından biri olarak anılacak kadar bu hareket içerisinde sivrildi. Askeri kariyerinde de bu işme devam etti. 1911'e gelindiğinde Makedonya'daki epe faalliyetlerinin hızlandığı günlerde bölgedeki en önemli askeri isimlerden biri olmasında elbette bu geçmişinin payı vardı. Aynı yıl İskodra'daki Malisör isyanının bastırılmasında ön planda yer aldıktan hemen sonra bu sefer ülkenin bir başka sorununa odaklandı.

1911'de İtalyanların Trabzonşarp'a saldırımları üzerine İtilaf ve Terakka Cemiyeti Merkez toplantısında işgalcilerle karşı gerilla savaşı yapılması kararının alınmasında ön planda olduğu gibi buraya ilk koşanların arasında da yer aldı. 1 Aralık 1911'den Kasım 1912'ye kadar önce Aynülhamam'da, sonrasında da Bingazi'de başarılı mücadeleler verdi. Balkan Savaşı'nın patlak vermesi üzerine buradan İstanbul'a dönüşünden sonra 10. Kolordu Erkanı Harbiyye Kütüphanesi'ne tayin edildi. Bu tayinini 23 Ocak 1913'te İtilafçı bir ekip ile Babı Ali baskınına gerçekleştirmesi takip etti. Söz konusu baskın İtilaf ve Terakka Cemiyetine iktidar yolunu açarken 1913'te Mahmut Şevket Paşa'nın öldürülmesi ise Enver Paşa'yı bir anda askeri kanadın en önemli siması haline getirecekti.

Kariyer basamaklarını hızla tırmanması da bu zamana tesadüf eder. 15 Aralık 1913'te Miralay, 3 Ocak 1914'te Mirliya ve 8 Ocak'ta ise Erkanı Harbiyye-i Umumiyye Riyaseti'ne, yani Genel Kurmay Başkanlığı'na getirildi ve bunu, üç gün sonra, 11 Ocak'ta Ahmet İzzat Paşa'nın istifasıyla Harbiyye Nezaretliği'ne atanması ile 5 Mart'ta Sultan Resad'ın yeganelerinden Naeve Sultan ile evlenmesi takip etti. 2 Ağustos 1914'te seferberlik ilan edildiğinde ordunun başkomutanlığının en güçlü adayydı.

29 Ekim 1914'te Osmanlı donanmasına Rus limanlarını ve gemilerini bombalamaları emri vermesinden savaşa sonuna kadar, başkomutanlık makamını korudu. Savaşın ardından ülkesinde daha fazla kalamayarak önce Odessa'ya ve buradan da Berlin'e gitti. Bolşevik liderlerle ardından da Türkistan'dan gelen önderlerle burada yaptığı görüşmeleri ona yeni kapılar açıyordu.

Öncelikli hedefi Anadolu'daki bağımsızlık hareketinin bir cephesinde yer almaktı. Lenin, Çiçerin ve Trüeki gibi temsilcilerle Anadolu'daki bağımsızlık hareketine silah yardım yapılması yönünde görüşmeler gerçekleştiren İngilizlere karşı da İslam İtilaf Cemiyetleri İtilafı adında bir teşkilatı vücuda getiriyordu. Bu çabalarını sergilerken Anadolu'daki hareketin başarısız olma ihtimaline karşı ülkesine yeniden dönüp mücadelede başı çekebileceği bir konum elde etmeyi düşünüyordu.

Ancak Sakarya Meydan Muharebesi'ndeki muazzam zafer, düşlerini faradı bir yerde gerçekleştirmeye zorlayacaktı. 1921'de bir süredir yaşadığı Baku'yu terk ederek Buhara'ya ulaştı.

1922 Şubatı'nda hedefi Basmaçî hareketini Ruslara karşı organize etmek için Düşanbe'ye gitmek oldu. Ancak Rusların burayı ele geçirmesi üzerine bölgede tutunamayarak Belçiyam bölgesine çekildi. 4 Ağustos'ta Kadar geçirdiği şanterinin ardından bir Rus askarına uğradı ve bir Karlıhan Bayramı sırasında Çegan Tepesi'nde gerçekleşen çarpışmada şehit düştü.

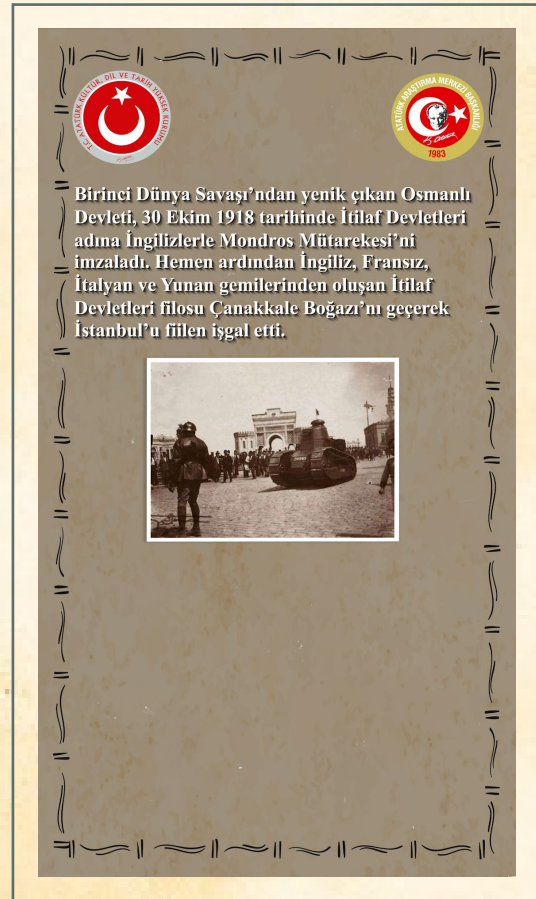
Ölümünden sonra mezarının ziyaret edilen kutsal bir mekânı dönüşmesi, Orta Asya Türkliğinin istiklal için mücadele eden sembol bir isim olarak görülmesiyle ilgili. Enver Paşa'nın mezarı, ölümünden 76 yıl sonra 4 Ağustos 1998'de İstanbul'a getirildi ve Şişli'deki Hürriyet-i Ebediyye Tepesine defnedildi.

İçeriğe ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM'ın “Sevr Antlaşması (10 Ağustos 1920)” başlıklı sosyal medya paylaşımı, ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi Prof. Dr. Mesut Çapa tarafından hazırlandı.

Savaşın galip çıkan devletler, sürdürülebilir bir barışın şartlarını görüşmek amacıyla 18 Ocak 1919'da Paris Barış Konferansı'nı topladılar. Konferans'a 32 devlet katılmış olmakla birlikte bunlardan yalnızca Amerika, İngiltere, Fransa, Japonya ve İtalya'nın vereceği kararlar etkili olacaktır. 1919 yılında Almanya ile Versay, Avusturya ile San Germen, Bulgaristan ile Nüyi ve Macaristan ile Triyanon antlaşmaları, en sonunda ise 10 Ağustos 1920'de Osmanlı Devleti'yle Sevr Antlaşması imzalandı.

Sevr Girmen Antlaşması imzalanırken

Paris Barış Konferansı'nda, Müttefiklerin farklı istek ve beklentileri sebebiyle Osmanlı Devleti'yle hemen bir anlaşma sağlanamadı. Savaş döneminde yapılan Osmanlı Devleti'nin paylaşılmasına yönelik gizli anlaşmaların yanı sıra, Ermeni, Rum ve Kürt isteklerinin gündeme gelmesi barış sürecinin uzamasına sebep olmuştur. Bu arada Paris Barış Konferansı'nda, İngiltere'nin desteklediği karar üzerine Yunan kuvvetleri 15 Mayıs 1919'da İzmir'e çıkarak Anadolu'yu işgal etmişlerdir. 16 Mart 1920'de İstanbul'un resmen işgalinin ardından Ankara'da 23 Nisan 1920'de TBMM açılmıştır.

Türk milletinin egemenliğini temsil eden TBMM Hükümeti, Misaka Milli'ye bağlılığını ilan etmiş ve aynı zamanda 7 Haziran 1920'de kabul ettiği kanunla, İstanbul'un resmi işgal tarihinden itibaren yapacağı her türlü anlaşmayı geçersiz saymıştır. Dolayısıyla İtilaf Devletlerinin İstanbul Hükümeti'ne imzalatacağı bir anlaşmanın Türk milletinin resmi bir geçerliliği olmayacaktır.

Osmanlı Devleti'yle yapılacak barış sürecinde İngiltere, Fransa ve İtalya başbakanları, 18-26 Nisan tarihlerinde San Remo'da yaptıkları toplantıda Osmanlı Devleti'nin nasıl paylaşılacağı kesin olarak belirlediler. Anlaşma taslağı Paris'e giden Eski Sadrazamlardan Tevfik Paşa başkanlığındaki Osmanlı heyetine tebliğ edildi. Tevfik Paşa, Sevr Antlaşması metninin bağımsız bir devlet anlayışıyla bağdaşmayacak şekilde ağır olduğunu bildirdi. İtilaf Devletleri bu kararların bir an önce ıfrazsız kabulü için ultimatom verdiler. Konu 40 kişilik Saltanat Sorası'nda 39 oyla kabul edilerek Damat Ferit tarafından İngiliz Yüksek Komiserine bildirildi. Sevr Antlaşması, Ayan'dan Hâdi Paşa ve Ruza Tevfik (Bölükbaşı) ile Bern elçisi Reyat Halis Bey'den oluşan Osmanlı heyeti tarafından 10 Ağustos 1920 tarihinde imzalandı.

Ruza Tevfik Paşa, Reyat Halis Bey, Hâdi Paşa

Osmanlı Devleti'nin son resmi belgesi olan Sevr Antlaşması, tümüyle İtilaf Devletlerinin istegi ve kararları doğrultusunda, Osmanlı delegelerinin hiçbir görüşüne yer verilmeksizin (8. tarafı olarak hazırlanmış ve olduğu gibi kabul edilmiştir) 433 maddeden oluşan Sevr Antlaşması, Türk milletine bağımsızlık tanımayan adeta bir "dam kararı" gibiydi. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin kaybettiği topraklar tamamen terk edildiği gibi, Mondros Mütarekesi sırasında Türk ordusunun koruduğu sınırlar da kabul edilmeyordu. Türkiye bölünerek birçok devlete ipege ayrılıyordu.

Osmanlı Devleti'ne Anadolu'nun dörtte birinde bir bölge sınırlaması yapılmış gibi görünse de, bu durum bir devlet egemenliğini sağlayacak sınırlar kapsamıyordu. Azınlıklarla ilgili hükümlere tamamen aykırı olarak, Anadolu'da sürmekte olan Milli Mücadele hareketi İstanbul Hükümeti'ne önlenecekti. Benzer yapılmadığı takdirde İstanbul, Osmanlı Hükümetinden geri alınacaktı. Doğu Vilayetlerinde, yabancı ülkelerin desteğiyle Ermeni ve Kürt devletçikleri kurulacaktı. İzmir ve çevresinde Osmanlı bayrağı sembolik olarak kalsaydı aslında, fakat buranın egemenliği Yunanistan'a bırakılacaktı. Kapitülasyonlar yeniden düzenlenecek azınlıklara geniş haklar verilecekti. Sevr Antlaşması, sözde bağımsız fakat küçük ve zayıf bir Osmanlı Devleti öngörmeğe idi. Osmanlı Devleti üzerinde kurulacak birçok devletlekle Anadolu parçalanarak paylaşılıyordu.

Sevr Antlaşması, Türk kamuoyunda büyük bir tepkiyle karşılandı. İstanbul'da gazetelerin bir kısmı siyah çerçeveler içinde basıldı. Anadolu'nun birçok yerinde protesto mitingleri düzenlendi. Rize'de 27 Ağustos günü, "pek ağır ve elim şartlarla, Türkiye'ye bağımsızlık hakkı tanımayan 'barış antlaşması' adı verilen paçayramın protestosu için" yapılan mitingde hazırlanan protesto bildirisi TBMM'ye gönderildi. Bildirinin sonunda, yaşamak hakkımız ve milli bağımsızlığımızın tamamen teminine kadar bütün mağdur ve mazlum milletlerle müştereken yağmacı ve emperyalist canavarları karşı mücadelede devam hususunda TBMM'nin bütün arzu ve kararlarına bağlı olduğumuz ifade edilmiştir.

Sevr Antlaşması, Türk milleti tarafından hukuken ve fiilen hiçbir zaman kabul edilmedi. TBMM'nin kabul ettiği Kanun ve Mustafa Kemal Paşa'nın önderliğinde Milli Mücadele'nin kazanılmasıyla, Türk milleti nazarında "nün doğan" bu anlaşma tarihin çöp sepetine atıldı.

İçeriğe ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

Prof. Dr. Nuri Köstüklü, ATAM'ın “Sakarya Meydan Muharebesi (23 Ağustos-13 Eylül 1921)” başlıklı sosyal medya paylaşımını hazırladı.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ

(23 Ağustos-13 Eylül 1921)

Hazırlayan:
Prof. Dr. Nuri KÖSTÜKLÜ
ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi

14-18 Temmuz 1921'de, Kütahya bölgesindeki şiddetli çatışmalar ve arkasından Yunan kuvvetlerinin Eskişehir istikametine taarruzları karşısında Türk kuvvetleri, Sakarya'nın gerisine çekilmek durumunda kaldı. Bu kritik gelişmeler çerçevesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi, 5 Ağustos'ta kabul ettiği kanunla Mustafa Kemal Paşa'ya üç ay süreyle Başkomutanlık yetkilerini verdi.

Mustafa Kemal, ilk iş olarak Tekalif-i Milliye emirlerini yayınladı. Bu emirlere göre, her kazada birer komisyon kuruldu. Bedeli daha sonra ödenmek üzere, ordunun ihtiyaçları olan taşı ve giyim malzemelerinin %40'una, nakliye vasıtalarının %20 sine ve savaşta elverişli araçlara el konuldu. Aslında Tekalif-i Milliye, zaten 10 yıldır sinekli savaş halinde olan bir milletin var olabilmek için son imkânlarını da seferber etmesi anlamına geliyordu.

Bu hazırlıkların yanı sıra, Doğu Cephesi'nden ve Merkez Ordusu'ndan seçkin bazı birlikler de Batı Cephesi'ne kaydırılmaya başlandı. Bütün bu hazırlıklar, Ankara İstikametinde ilerlemekte olan Yunan işgal kuvvetlerine karşı savunmayı kuvvetlendirip arkasından taarruz için idi. Yani, büyük bir kenîşe dayandığı noktada yeniden dirilişin destanı olacak Sakarya Meydan Muharebesi'ne hazırlıktı.

Yapılan hazırlıklardan sonra Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, Genel Kurmay Başkanı Fevzi Paşa (Çakmak) ile Polatlı'daki Batı Cephesi karargahına gitti. Bu günlerde kendisini Bizans'ın yansı kalut eden Yunan Kralı XIII. Konstantin İznit'e gelerek başkomutan olarak ordusuna Ankara'ya hedef gösterdi. Eskişehir-Seyitgazi istikametinde harekete geçen Yunan ordusu 23 Ağustos'ta Sakarya'da Türk ordusuyla tenasa geçti. Bu tarihten sonra 22 gün 22 gece sürecek olan Sakarya Meydan Muharebesi'ni 3 aşamada ele almak doğu olur. İlk aşama; 23-31 Ağustos arasında Yunanların taarruzda bulunduğu Türk kuvvetlerinin güçlü bir direnişle karşılık verdiği çarpışmalardır.

İkinci aşama; 1-5 Eylül arasıdır ki, bu süreçte Yunanlar bazı tepeleri ele geçirmiş ve Türkler aleyhine bazı gelişmeler olmuştur. Bu günlerde Mustafa Kemal Paşa'nın askerlik literatürüne giren o meşhûr "Hatte Müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O sathı bütün vatanıdır. Vatanın her karış toprağı vatanın kanıyla islanmadıkça terk edilemez." sözü Türk ordusunun temel stratejisi olmuştur. Son aşama olarak görebileceğimiz 6-12 Eylül, artık Türk kuvvetlerinin misiyatifi ele alıp taarruza geçtiği günlerdir. 10 Eylül'de başlayan Türk taarruzuna dayanmayan, çok sayıda kayıp veren Yunan ordusu perişan bir şekilde dağılmış ve 13 Eylül'de Sakarya'nın doğusunu tamamen boşalmıştır.

13 Eylül günü muharebe meydanını dörbündüyle gözetleyen Kazım Özalp'ın ifadeleri Yunan ferizetini bütün açıkığı ile gözler önüne sermektedir: "Yunanlar edebi perişan olmuştur. Yunan esirleri, cepelerinden toz ve toprakla karışmış arpa ve buğday çıkartıp açıldıkları belli edecek şekilde yığıyorlardı. Bizim askerimizin merhametini uzattıkları kuru etmek ve peksimet kırıklarını, minnet ve şikâretle kapıya yollardı. Bırakayım evvel Bursa'dan Bilecik'e geçen ve bizim baskınımıza uğrayan dışınan kamyonlarında bulunan, yerli Rumların hediye olarak gönderdikleri çikolata ve bisküviler şimdi bu esirler için bir riya idi... 13 Eylül sabahı, dışınan bir kısmı perişan bir halde Sakarya'nın batısına geçmiş, geçemeyenler Sakarya'da boğulmuş ölümleri yaralıları ve hastaları da muharebe meydanında ve gerilerinde dökmüş bulunuyordu..."

Dışınan yaralıları kollarında Kızılay amblemi taşıyan sivilize askerimizin insanane yardımlarıyla, sedyeleri sarğı yerlerine götürüyorlardı. Muharebe meydanında ölü ve yaralıların başka, kamusa alınması veya alınmaması, taktiksel kırık veya sağlam toprak... dökmüş halde piyade ve topçu cephelemleri, gazelerler, mektuplar, elbiseler... özette birçok silah, cephanesi, esya ve malzeme bırakılmıştı. Asıl bozgun manzarası Sakarya'nın batısında görülmüyordu."

Mustafa Kemal Paşa'nın ifadesiyle, örneği görülmemiş büyük savaş anlamına gelen "Sakarya muhabe-i kibarası" yeni Türk devletinin tarihine, ölümleri içinde önder olan büyük bir meydan muharebesi olarak geçmiştir. Böyle bir savaşta bile Türk askerî yaralı Yunan askerlerine insanî yardım yapmakta geri durmazken bozguna uğrayıp Afyon İstikametinde kaçan Yunan ordusu, yenilgisinin acısını sivil halktan çıkarılmasına geçtiği köyleri ateş vermiş ve halkı katletmekten geri durmamıştır.

Bu savaşta Türk ordusu 7'si timen komutan olmak üzere, 3282 şehit, 13.618 yaralı ve 415 esir. Yunanlar ise subay ve er 15.000 ölü ve 25.000 civarında yaralı vermişlerdir. Türk ordusunun şehitleri arasında çok sayıda subay ve özellikle yedek subay bulunuyordu.

Sakarya'da çocuk denemek yastaki vatan evlatlarının cepçeye gittiğini biliyoruz. Başta Ankara ve Kızıyeri Liseleri öğrenci ve öğretmenleri olmak üzere pek çok okul öğrencisi gönüllü olarak vatan savunmasına koştu, şehit ve gazi oldular. Coşuklarını vatan sevgisinin tükürdri olarak, M. Kemal Paşa Sakarya ve diğer cephelelerdeki kahramanlığının hatırasına, Ankara Lisesine, günümüzde 75. Yıl Cumhuriyet Eğitim Müzesi'nde sergilenen ipek sancığı hediye etti.

Sakarya Zaferi'nin Türk ve Dünya kamuoyunda fevkalade yankıları oldu. Zafer, Anadolu'nun her tarafında coşkularla kutlandı. Millet'in ve ordunun sarılmış olan morali yerine geldi. Bu aslında 1683'ten beri Haçlılar karşısında geri çekilmenin durması anlamına geliyordu. Tabii ki bu tablo, Sevr'i gerçekleştirmek isteyenlerin ümitlerinin de kırılması demekti. Bu yüzden Fransa, İtilaf Devletleri içinde Ankara Hükümeti'nin başarılarını kabul eden ilk ülke oldu ve 20 Ekim 1921'de imzalanan Ankara Antlaşması ile savaştan çekildi. Fransızlarla imzalanan bu antlaşma ile Hatay meselesi hariç aşağı-yukarı bugünkü Suriye sınırları çizilmiş oldu.

İngiltere'nin 22 Ekim 1921'de esirlerin mübadelesi antlaşmasını imzalaması, Ankara Hükümeti'ni resmen tanınması anlamına geliyordu. Öte yandan, Sakarya Zaferi ile Türklerin son zaferi kazanacakları hakkında kuşkuları kalmayan Sovyet Şurası'na bağlı Kafkas Devletleri (Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan), Sovyet Rusya'nın aracılığı ile 13 Ekim'de Kars Antlaşması'nı imzaladılar. Zaferin bir sonucu Mustafa Kemal Paşa'ya 19 Eylül 1921'de "Gazi" ve "Mareşal" unvanları verildi.

Sakarya Zaferi ile kazanılan moral ile düşmanın Anadolu'dan atılması için topyekûn maddi-manevi seferberlik başladı. Bu zafer, Milli Mücadele'yi zaferle taçlandırarak olan Büyük Taarruz'un moral kapılarını açarak tabii ömrünü tamamlamış olan Osmanlı çınarından doğacak yeni Türk devletinin de adeta habercisi oldu.

Başta bu büyük zaferin Başkomutanı Gazi Mustafa Kemal Paşa olmak üzere, vatan için toprağa düşen şehitlerimizi, gazilerimizi rahmetle, minnetle anıyoruz.

İçeriğe
ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

Bilim Kurulu Üyelerinden

ATAM'ın “Büyük Taarruz ve Dumlupınar Başkumandan Meydan Muharebesi (26-30 Ağustos 1922)” başlıklı sosyal medya paylaşımı, ATAM Bilim Kurulu Asli Üyesi Prof. Dr. Arif Kolay tarafından hazırlandı.

Osmanlı Devleti 1914-1918 yılları arasında gerçekleşen Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkarak İtilaf Devletleri ile Mondros Mütarekesi'ni imzalamıştı. Bu anlaşmaya istinaden İtilaf Devletleri, Anadolu'nun çeşitli yerlerinde işgal faaliyetlerini gerçekleştirdi. Bunun üzerine 19 Mayıs 1919'da 9. Ordu Müfettişi olarak Samsun'a çıkan Mustafa Kemal Paşa, Milli Mücadele'yi başlattı. Milli Mücadele ruhuna sahip olanlar Anadolu'nun bu işgallerden kurtulması ve refaha erişmesi için topten bir seferberliğe geçti.

Bu bağlamda Doğu, Güney ve Batı cephelerinde çetin mücadeleler boy gösterdi. En şiddetli çatışmalar ise Batı Cephesi'nde Yunanlılara karşı yapıldı. I. ve II. İnönü Muharebesi, Kütahya-Eskişehir Savaşları, Sakarya Meydan Muharebesi ve nihayetinde Büyük Taarruz gerçekleşti.

Sakarya Meydan Muharebesi'nin kazanılmasından sonra Türk ordusu, Yunanlılara kesin darbe vurmak için hazırlık yapmaya başladı. Mustafa Kemal Paşa, Haziran 1922'de taarruz kararını yakın çevresi ile paylaştı. Plan, büyük gizlilik içerisinde sürdürülüyordu. Bu süreçte Konya'da dikkat dağıtmak amacıyla futbol turnuvası, Akşehir'de ise askeri toplantılar düzenlendi. 28-29 Temmuz 1922'de yapılan toplantılarda taarruz planı netleşti. Hazirkların 15 Ağustos'a kadar tamamlanması ve saldırının Afyonkarahisar'ın güneyinden başlatılması kararlaştırıldı. Ancak, Yunan ordusunun ikiye bölünerek dağılmak ve İzmir'e bağlantılarını süvari birlikleri vastasıyla kesmekti. Türk ordusunun bu taarruz için ikinci bir şansı yoktu.

26 Ağustos 1922 tarihinde sabah saat 5-5:30 sralarında topten ateşi ile Türk ordusu taarruzu başlattı. Yunan ordusu bulundukları mevzileri Türk kuvvetlerine karşı savunmaya çalışırken da taarruzun ilk gününde Afyonkarahisar'a yakın tepelere ele geçirildi. Taarruzun ikinci günü (27 Ağustos) Türk ordusu için ilk dönüm noktasıydı. Afyonkarahisar sınırları içerisinde bulunan ve Yunan kuvvetleri için önemli olan tepeler bir bir ele geçirildikten sonra akşam saatlerinde Afyonkarahisar Türk kuvvetleri tarafından kurtarıldı.

Çatışmalar 28-29 Ağustos tarihlerinde de gece gündüz devam etti. 30 Ağustos sabahı 15. Türk Tümeni Dumlupınar-Cafergazi arasında, 14. Tümen Çiftlik başında, 57. Tümen ve 6. Tümen birlikte 2. Yunan Tümeni'ne karşı taarruz etmekteydi. 1. Kolordu ise İslamköy istikametine ilerlemekteydi. Yunanlılar, Dumlupınar sınırları içerisinde kalan Adatepe'ler bölgesinde köyeye sıkışmış durumdaydı. 11. Tümen Zafertepe'de gözlemleme mevziindeydi. Mustafa Kemal Paşa da dünya gelmiş ve birizat kendisi buradan savaşı yönetmişti. Saat 17:30'da 5. Kafkas Tümeni, Yunan asil kuvvetlerinin bulunduğu Adatepe'de taarruzu başlattı. 3. Kafkas Tümeni, 5. Kafkas Tümeni'nin solunda, 23'üncü Tümen ise daha solda hareket ediyordu.

Mustafa Kemal Paşa'nın başkomutanlığında Türk ordusu geri çekilen Yunan ordusunu kuzeyden ve güneyden bir çember içine almayı amaçlıyordu. Özellikle 1. Türk Kolordusu, Dumlupınar mevziğinde Yunan ordusunun tutunmasına engel olacaktı. Türk askerleri, Çalköy üzerinden Dumlupınar istikametine Yunan askerlerinin geldiğini gördü. Hemen harekete geçen Türk timsenleri, Yunanlıların iki ana kuvveti olan General Franko ve General Trikopis kuvvetlerinin birleşme umutlarını suya düşürdü. Yunan ordusunun Afyonkarahisar'dan sonra büyük bir yenilgi aldığı 30 Ağustos tarihinde Türk ordusu, beş tümen kadar Yunan kuvvetinin Dumlupınar'a ve Kütahya'ya girmesine engel oldu.

1 Eylül tarihinde Dumlupınar'a gelen Başkomutan Mustafa Kemal Paşa ile Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa ve Erkanı Harbiye-i Umumiye Reis-i Fevzi Paşa arasında bir görüşme gerçekleşti. Bu görüşme neticesinde Mustafa Kemal Paşa, tarihle geçen o meşhur emrini verdi: "Ordular, İlk Hedefimiz Akdeniz'dir. İLERİ!" Türk askeri, başkomutanından aldığı emir gereği Yunan kuvvetlerini takip etmeye başladı. Bu takip hareketi son Yunan askeri Anadolu topraklarından çıkması yani 18 Eylül tarihine kadar sürdü. 18 Eylül tarihinden sonra artık mücadele ması başında devam etti. Zaman zaman sekteye uğrayan görüşmeler nihayetinde 11 Ekim 1922 tarihinde Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması ile sonuçlandı.

Sonuç olarak Milli Mücadele tarihimize, 26 Ağustos 1922'de başlayan Başkomutan Meydan Muharebesi 30 Ağustos 1922 günü en büyük neticesini vermiş ve düşman Dumlupınar'da kesin yenilgiye uğratılarak yatan kurtarılmıştır. Mustafa Kemal Paşa bizzat yönettiği için daha sonraları bu muharebeye Başkomutan Meydan Muharebesi adı verilmiştir. Paşa bu muharebeyi; "Türk Ordusu'nun yüksek kudret ve kahramanlığını tarihte bir kere daha resit eden müazzam bir eser" olarak nitelmiştir.

İçeriğe ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

10

HABERLEŞME ÜYELERİNDEN

Haberleşme Üyelerinden

ATAM Haberleşme Üyesi Doç. Dr. Süleyman Âşık,
ATAM'ın “Serbest Cumhuriyet Fırkası”
konulu sosyal medya paylaşımını hazırladı.

Serbest Cumhuriyet Fırkası

Hazırlayan: Doç. Dr. Süleyman ÂŞIK
ATAM Haberleşme Üyesi

atam.gov.tr

Cumhuriyet'in ilk muhalif partisi Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın erken bir dönemde, 1924'te kurulup yaşanan birtakım gelişmelerin ardından 1925'te hükümet tarafından kapatılmasından sonra Türkiye'de yeni bir muhalefet partisi kurulmadı. Ancak toplum tarafından duyulan rahatsızlıkları, özellikle de ekonomik tablounun vatandaş üzerinde oluşturduğu baskıyı Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa bizzat gözlemlemekteydi. Hatta 1930 Mart'ında çıktığı bir yurt gezisinde karşılaştığı manzara karşısında derin bir üzüntü içerisinde girerek Özel Kalem Müdürü Hasan Rıza'ya (Soyak), "Bunalıyorum çocuk, büyük bir ıstırap içinde bunalıyorum!" diyecekti. Bunun neticesinde hem Cumhuriyet Halk Fırkası'nı (CHF) denetlenme fonksiyonuna sahip hem de CHF'yi "harekete geçirecek" yeni bir muhalefet partisi kurulması gerektiğine karar verdi.

atam.gov.tr

1930'un Temmuz'unda Türkiye'ye gelen Türkiye'nin Paris Büyükelçisi Ali Fethi (Okyar) Bey, Mustafa Kemal Paşa'yı Yalova'da ziyaret etti. Ali Fethi Bey bu ziyaretinde, hem ülkenin içinde bulunduğu genel tablo hakkında hem de Başvekil İsmet Paşa'nın politikalarını tenkit eden bir rapor sundu. Tüm bunların sonunda iki eski arkadaşın sohbetinde Mustafa Kemal Paşa, Fethi Bey'e yeni bir parti kurma teklifinde bulundu. Kılıç Ali'ye göre bu teklifinde onu, "itidal ve basiretine en çok itimat ettiği arkadaşı" olarak görmesi son derece etkiliydi. Ancak Ali Fethi Bey'in bazı çekinceleri vardı. Bunlardan birisi İsmet Paşa'nın bu yeni partiyi yaklaşımı diğer ise, Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa'nın tarafsızlığı meselesiydi. Yapılan görüşmeler sonucunda Cumhurbaşkanı'nın tarafsızlığı konusunda anlaşmaya varıldı.

atam.gov.tr

12 Ağustos 1930'da ismini Mustafa Kemal Paşa'nın belirlediği Serbest Cumhuriyet Fırkası (SCF) kuruldu. Yeni partinin benimsediği ilkeler cumhuriyetçilik, milliyetçilik ve laiklik idi. Ayrıca liberal bir ekonomi politikası benimsendi. CHF'li bazı milletvekilleri bu yeni partiye geçti. Hatta Mustafa Kemal Paşa'nın kız kardeşi Makbule Hanım da SCF'ye katıldı.

atam.gov.tr

Yeni parti halk tarafından yoğun bir ilgiyle karşılandı. Ali Fethi Bey'in 5 Eylül'deki İzmir ziyaretinde de coşkun bir kalabalık kendisini karşıladı. Fakat burada bazı üzücü olaylar yaşanmış, polisin ateşi sonucu bir genç hayatını kaybetmiştir. İlerleyen günlerde ülkedeki siyasi tansiyon düşmeyince Ali Fethi Bey 17 Kasım 1930'da İçişleri Bakanlığına başvurarak partisinin kapatılmasını istedi. Böylece ikinci çok partili hayat denemesi de başarıya ulaşamamış oldu.

atam.gov.tr

1937'de Atatürk ile Okyar arasındaki bir sohbet, o dönem İngiltere'deki seçimlerle ilgili Atatürk, Okyar'a seçim tahminini sormuş, cevabını da SCF denemesine göndermede bulunarak kendisi şöyle vermiştir: "Biz bizimkini başarabilseydik, onlar da bizim seçimler için kim kazanır diye soracaklardı, yazık oldu!"

atam.gov.tr

İçeriğe ulaşmak için QR kodu okutabilirsiniz

Haberleşme Üyelerinden

ATAM'ın “Alaşehir Kongresi (16-25 Ağustos 1919)” konulu sosyal medya paylaşımı, ATAM Haberleşme Üyesi Doç. Dr. Hacer Göl, tarafından hazırlandı.

ALAŞEHİR KONGRESİ (16-25 AĞUSTOS 1919)

Hazırlayan:
Doç. Dr. Hacer GÖL
ATAM Haberleşme Üyesi

atam.gov.tr

Mondros Mütarekesi kararlarına dayanan işgallerle İtilaf Devletleri Osmanlı ülkesini parçalarken Türklerin öz yurtlarında bağımsız bir devlet olarak yaşayabilmeleri imkânsız hâle geliyordu. Saray ve Hükümet anlaşıma yapabilmek amacıyla İtilaf devletleri ile uyum içinde bir siyaset izliyordu. Büyükdükleri ve yaşadıkları kentlerin ve bölgelerin bir bir işgal edilmesi ve ellerinden alınması karşısında halka kendini savunmaktan ve mücadele etmekten başka çare kalmamıştı.

atam.gov.tr

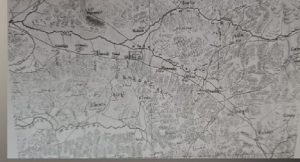

Mücadelenin safhalarından biri bölge halkının desteğini sağlamak ve örgütlenmeyi yaygınlaştırmak amacıyla çeşitli zamanlarda çeşitli toplantılar ve geniş katılımlı kongreler düzenlenmek oldu. Bu kongreler aynı amaca hizmet etmekle birlikte merkezi yönetim boşluğundan kaynaklı olarak birbirinden habersiz ve bazen de birbirine yakın zamanlarda gerçekleştirilebildi. Anadolu ve Rumeli'de düzenlenen bu kongrelerin bir kısmı yereldi.

Bir kısmı ise çalışmalarını bölgeleri çapında merkezileşmeyi hedefliyordu. Ege için Alaşehir Kongresi de bu amaçla düzenlenmişti. 15 Mayıs itibarıyla bölge Yunan işgaline uğradığından katılımcı sayısı 46 idi.

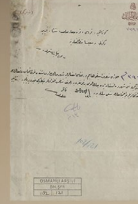
atam.gov.tr

Balıkesir Kongresi'nde Harekât-ı Milliye'nin önerisi ve Karakol Cemiyetinin desteklemesiyle Batı Anadolu'da Yunan'a karşı, kendiliğinden direnişe geçen yerel ve birbirinden kopuk Manisa-Balıkesir, Alaşehir-Uşak ve Aydın-Denizli bölgelerini bütünleştirerek bir çatı altında toplamak amacıyla bir kongre düzenlenmesi kararlaştırıldı. Alaşehir, Gediz Vadisi'nin doğusunda, Aydın ve Balıkesir yollarının kavşak noktasındaydı. Turgutlu-Ahmetli-Sart-Salihli-Monamak (Yeşilkavak) hattı direkt Alaşehir'e uzanıyordu. Balıkesir ve çevresi için demir yolunun olması büyük bir kolaylık sağlıyordu. Eski Akhisar ve Salihli yolunu kullanarak kolayca Manisa'ya gitmek mümkündü. Soma-Akhisar yolu ise Manisa'ya gelenleri, Yunan ve İtilaf Devletlerinin kontrol noktalarını aşarak Turgutlu'ya ulaştırıyordu. Daha da önemli Gol-Mermere, Sart ve Bintepler'de Kuvâ-yı Milliye'ler hükümdarı. Bu durum bölgeyi güvenli kılıyordu.

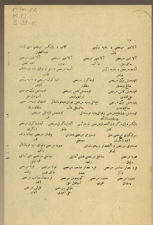
atam.gov.tr

Alaşehir'de bir kongre düzenleneceği İstanbul Hükümeti tarafından haber alınmış ve kongrenin toplanmasına engel olunmak istenmişti. Ancak Osmanlı'nın merkezinden gelen bu emirleri, vali, komutan ve kaymakamlar yerine getirmemişti.

atam.gov.tr

Böyle bir ortamda 16-25 Ağustos tarihleri arasında Alaşehir Kongresi toplandı. İlk toplantı Şahyarcı Kuvâ-yı Milliye Hüseyinpaşazade Mustafa Bey'in evinde oldu. Daha sonra Alaşehirli Mütevellizade Akif Bey'in teklifi ile "umumi bir mahal" seçilmesi yoluna gidildi. 18 Ağustos'tan sonra kongre toplantıları bölgenin önemli okullarından biri olan "Dar'ül Feyz"de yani Fevziye Mektebinde oldu. Başkanlığa, Kongre'nin toplanmasına önemli katkılar olan Hacim Muhittin (Çankı) Bey yaptı. Kongre kâatibi Galip Bey, Kongre başkan vekili Şahyarcı Kuvâ-yı Milliye Hüseyinpaşazade Mustafa Bey, Kuvâ-yı Milliye kumandanı Ömer Lütfi Bey, Alaşehir Belediye Başkanı Hacı Ali Mütevellizade Akif Bey, Cevat Bey, Ahmet Nazmi Bey de dâhil olmak üzere Alaşehir 7 muraahhas ile kongrede temsil edilmisti. İnagöl, Eşme ve Ödeniş gibi yerlerden de katılım oldu. Bu kongre Mustafa Kemal'in Sivas Kongresi ile yapmak istediklerini Batı Anadolu için yapmak istemişti. Yani Ege Bölgesi'nin çalışmalarını merkezileştirmeyi ve bititledirmeyi hedefleyen, bölge için büyük çaplı bir kongreydi. Toplantıda 52 oturum yapıldı. Model ve ilke olarak İkinci Balıkesir Kongresi kararları esas alınarak 26 madde karar alındı.

atam.gov.tr

Kongre Başkanı
Hacim Muhittin Bey

Alaşehirli Mustafa Şahyarcı ve Yakınları

Alınan kararlar ile Batı'daki direniş hareketini bütünleştirme, örgütlenme, tamamlama, bir merkezden yönetime yola tutulacaktı. Bunun için Yunan kovuluncaya kadar, bölgesel bir idare şekli ile savaşın devam ettirilmesi kararlaştırılmış, bölgede genel seferberliğin geçerli olmasına karar verilmişti. Buna uymayanlar ve mali yükümlülüklerini yerine getirmeyenler cezalandırılacaktı.

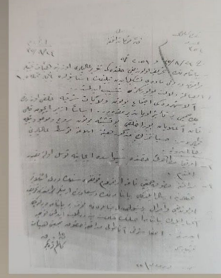
atam.gov.tr

Ayrıca üç ana bölgeye ayrılmış bulunan cephelerde hareket birliğini sağlamak için bir "Genel Komutanlık" kurulacaktı. Alınan kararlar, genel olarak Batı Anadolu kasaba ve merkezlerindeki teşkilatlanmanın yeniden düzenlenmesi, özellikle Kuvâ-yı Milliye'nin disiplin altına sokulması açısından önemliydi. Yakın tarihlerde olduğundan Alaşehir Kongresi'nde Sivas'a temsili gönderilmesine gerek duyulmamıştı. Kongrede bu yönüyle de bağımsız bir tutum sergilenmişti. Bu kongrenin toplanması Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti üzerinde çok etkili olmuş ve coşkuyla karşılanmıştı.

afam.gov.tr

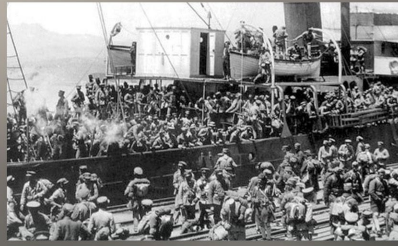

Heyet-i Temsiliyenin Erzurum'dan Alaşehir Kongresi'ne Gönderdiği 24.08.1919 Tarihli Telgraf

Mustafa Kemal Paşa, "Heyet-i Temsiliye" adına, Doğu illerinin bütün varlığı ve hisleriyle, Batı Anadolu'nun vatansever girişimlerinden doğan kongreye destek olduğunu belirten bir kutlama telgrafı gönderdi. Bu telgraf ilk kez bu kurul adına faaliyette bulunduğunu göstermesi açısından önemliydi. Hacım Muhittin (Çarıklı) ise verdiği yanıtta, 'Doğu'daki ve Batı'daki örgütlerin birleşip bütünleşmesi gerektiği' üzerinde durdu. Böylece onun gayretleri ile Erzurum Kongresi kararları uyarınca oluşturulan Heyet-i Temsiliye ile ilişkiler de kuruldu.

afam.gov.tr

Alaşehir Kongresi Batı Anadolu'yu bir bütün olarak değerlendiren ve bu çapta kararlar alan bir kongre olması nedeniyle önem taşıyordu. Aldığı en kapsamlı karar idari makama bakmaksızın Yunanlıların Batı Anadolu'daki Afyonkarahisar-Inegöl çizgisinin batısına geçmesini engellemek, düşmanı memleketten çıkarana değin kendi yöntemleriyle savaşa devam etmek ve bunun için gerekli teşkilatı oluşturmaktır.

afam.gov.tr

İçeriğe
ulaşmak için
QR kodu okutabilirsiniz

2025 AĞUSTOS

Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı

0312 285 65 11 -
0 312 285 55 12

Üniversiteler Mah.
Toplum Cad. No.5
Çankaya / ANKARA

bilgi@atam.gov.tr

www.atam.gov.tr

emagaza-atam.ayk.gov.tr

Atam.Baskanlik

AtamBaskanlik

atambaskanlik

@AtamBaskanlik

ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANLIĞI | 2025 BÜLTEN

